

Kaupunginhallitus 27.05.2024 § 127

§ 127

Vuoden 2024 ensimmäinen osavuosikatsaus (osittain Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Jyrkkä Maria

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallitus hyväksyy seuraavat määrärahojen ja tuloarvioiden lisäykset ja siirrot

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointien pääluokan yksityisrahoitteisten hankkeiden investointimäärärahan lisäys ja vastaavasti kaupunkitekniikan keskuksen tuloarvion korotus 22,7 milj. euroa.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointien tuloa tuottavat hankkeet määrärahasta siirretään 1,5 milj. euroa strategiset maankäytön hankkeet pääluokkaan.

Lisäksi kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto

1
merkitsee liitteenä olevan vuoden 2024 ensimmäisen osavuosikatsauksen tiedoksi

2
merkitsee liitteenä olevan Espoon kaupungin konserniraportin tammi-maaliskuu 2024 tiedoksi

3
hyväksyy seuraavat määrärahojen ja tuloarvioiden muutokset:

investoinnit

Kiinteät rakenteet ja laitteet, peruskaupungin strategiset maankäytön hankkeet

määrärahan lisäys 5 700 000 euroa

Kiinteät rakenteet ja laitteet, Kaupunkirata

määrärahan lisäys 7 800 000 euroa

investointitulojen lisäys 2 500 000 euroa

Kiinteät rakenteet ja laitteet, liikenteen toimivuus ja turvallisuus hankkeet määrärahan lisäys 6 200 000 euroa

investointitulojen lisäys 2 700 000 euroa

Suurpellon taseyksikön kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investoinnit määrärahan lisäys 1 100 000 euroa

käyttötalouden tuloarvion lisäys 1 100 000 euroa

Käyttötalous

Kasvun ja oppimisen toimiala, suomenkielinen perusopetus
määrärahan lisäys 125 000 euroa.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

1. Vuoden 2024 ensimmäinen osavuosikatsaus

Asukasmäärän kasvu jatkuu vahvana

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Espoon väestö kasvoi maaliskuun loppuun mennessä 1 275 hengellä. Espoon väestömäärä oli ennakkotietojen mukaan maaliskuun 2024 lopussa 315 428 henkeä.

Väestönkasvun jatkuessa alkuvuoden tapaan, tulee kokonaiskasvu tälle vuodelle olemaan noin 5 100. Suomen väestönkasvu keskittyy edelleen pääkaupunkiseudulle ja Espoon kasvu suhteessa moneen suureen kaupunkiin on voimakasta. Viime vuodet Espoossa väestönkasvu on ollut poikkeuksellisen suurta ja tämän vuoden kasvuennuste on linjassa kaupungin pidemmän aikavälin väestöennusteen kanssa.

Työttömyysluvuissa ei käännettä parempaan

Maaliskuussa 2024 lopulla työttömien osuus työvoimasta oli Espoossa 9,3 prosenttia eli prosenttiyksikön korkeampi kuin vuosi sitten. Ero viime vuoden työttömyyslukuihin on kasvussa. Koko maan työttömyysaste oli maaliskuussa 10,7 prosenttia.

Viisi vuotta aiemmin, jolloin koronapandemia ei vaikuttanut työllisyystilanteeseen, työttömien osuus työvoimasta oli Espoossa 7,5 prosenttia.

Taloudessa epätasapaino - tulot alittumassa ja menot ylittymässä

Toimintatuottojen kertymää nostavat ulkoista rahoitusta saavat projektit ja maankäytösopimustuotot, jotka ylittivät 23 milj. eurolla. Nämä kuitenkin aiheuttavat vastaavat erät käyttötalouden kuluihin ja investointimenoihin.

Toimintatuottojen kertymässä on merkittävä riski maanmyyntituloissa. Talouden toimintaympäristö ei ole tältä osin muuttunut viime vuodesta, jolloin maanmyyntitulotavoitteeseen päästiin vain yksittäisen ison maakaupan takia. Asiakasmaksutuottojen kertymät ovat myös jäämässä paikoin talousarviosta.

Toimintakulut ovat ylittymässä lähes 11 milj. eurolla. Suurimmat tekijät ovat kasvun ja oppimisen toimialalla, johtuen varhaiskasvatuksen palvelusetelikuiluista sekä perusopetuksen ulkoisen rahoituksen projekteista. Työttömyystilanteen takia myös työmarkkinatuki on ylittämässä talousarvion.

Talouden epätasapainosta ja useista tulojen kertymiseen liittyvistä riskeistä johtuen tulosityksiköiden tulee kiinnittää erityistä huomiota menokehitykseen

ja varmistaa talousarviossa pysyminen. Sekä hakea aktiivisesti toimenpiteitä, joilla ennustettuja ylityksiä saadaan pienennettyä vuoden aikana.

Talouden vaikea tilanne heijastuu verotulokehitykseen

Verorahoitusta (verot ja valtionosuudet) on tammi-maaliskuussa kertynyt 403,9 milj. euroa, kun viime vuonna vastaavana ajankohtana kertymä oli 519,7 milj. euroa. Viime vuonna tilitettiin aiemmilta verovuosilta korkeimmilla veroprosenteilla maksuunpantuja verotuloja, jotka nostivat verotilityksen tasoa. Tästä syystä kuluvan vuoden verotulot ovat olennaisesti pienemmät kuin viime vuonna.

Kaupungin verotuloennustetta tehdessä huomioidaan valtiovarainministeriön verotuloennusteet ja Kuntaliiton verokehikon ennusteet. Näiden tietojen ja ennusteiden pohjalta Espoon kunnallisvero olisi jäämässä 13 milj. euroa tämän vuoden talousarviosta. Verovuoden 2023 verotuksen ennakkotiedot saadaan kesäkuun lopussa, jonka jälkeen verotuloennustetta tullaan tarkentamaan seuraavaan osavuosikatsaukseen. Todennäköistä kuitenkin on, että verotuloennustetta joudutaan alentamaan.

Yhteisöveroon ennakoidaan n. 4 milj. euron ylitystä. Alkuvuodesta tilitetyt vuoden 2023 lisäennakot olivat arvioitua suuremmat. Yhteisöveron loppuvuoden kertymät odotetaan heikentyvän selvästi tulevina kuukausina.

OKM:n valtionosuus on päivitetty joulukuussa saadun päätöksen mukaan. Valtionosuuden määrä aleni 6 milj. euroa talousarviossa ennakoitusta. Valtionosuuden muutos johtuu oppilasmäärien muutoksesta ja niihin takautuvasti tehdyistä tarkastuksista sekä Espoon omavastuun kasvusta lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa.

Espoo verorahoitus on hyvin pitkälle valtionosuusriippuvainen. Yli 30 prosenttia verorahoituksesta koostuu valtionosuuksista, jotka eivät kehity samassa suhteessa verotulojen kanssa tai asukasmäärän ja siten palvelujen järjestämisen kanssa.

Rahoitustuottoihin arvioidaan kirjautuvan 5 milj. euroa talousarviota enemmän. Rahastojen tuotot ovat vaihdelleet 1,4 prosentin ja 3,2 prosentin (markkina-arvoin) välillä huhtikuun loppuun mennessä.

Tuloksen ennustetaan huhtikuun tilanteessa toteutuvan 67,5 milj. euron tasolla eli 12,9 milj. euroa talousarviota parempana. Huomioitavaa kuitenkin on, että tulosta nostattavat 23 milj. euron maankäyttösopimustuotot, jotka vastaavasti kasvattavat investointikustannuksia. Näin ollen kaupungin todellinen ja vertailukelpoinen tulos on jäämässä yli 10 milj. euroa talousarviota heikommaksi. Tuloksessa ei ole huomioitu vielä verotuloennusteissa tai maanmyyntituotoissa tunnistettuja epävarmuuksia.

Investointien kokonaismääräksi ennustetaan 356 milj. euroa. Rahoitusosuudet huomioiden nettoinvestointien ennuste on 341 milj. euroa. Infrarakentamisen markkinatilanne on hyvä ja mahdollistaa hankkeiden edistämistä. Osavuosikatsauksen yhteydessä esitetään lisäyksiä infrarakentamisen määrärahaan. Toimitilahankkeissa on yksittäisissä hankkeissa poikkeamia ja siirtymisiä. Kokonaisuudessaan toimitilarakentamisen ennustetaan toteutuvan 6 milj. euroa talousarviovarausta alhaisempana.

2. Espoon kaupungin konserniraportti

Espoon kaupungin konserniraportilla tarkastellaan Espoon valtuuston konserniyhteisöille asettamien tulostavoitteiden toteutumista. Tammi-maaliskuun 2024 raportti sisältää tavoitteiden ja talouden toteumatiedot vuoden 2024 ensimmäiseltä vuosineljännekseltä sekä ennusteen vuositason toteumasta.

Valtuusto on asettanut vuoden 2024 talousarviossa Espoon konserniyhteisöille yhteensä 32 tavoitetta, joista arvioidaan toteutuvan 23 kappaletta. Yhden tulostavoitteen arvioidaan jäävän kokonaan toteutumatta, mikä liittyy Omnian talouden tasapainon ja tuottavuuden kehittymiseen. Seitsemän tulostavoitteen kohdalla toteutumisessa on epävarmuutta.

3. Kaupungin tulostavoitteet 2024

Vuodelle 2024 on asetettu yhteensä 26 kaupunkitasoista tulostavoitetta. Useamman tulostavoitteen osalta etenemistä ei ole vielä voitu arvioida suhteessa lähtöarvoihin eli tilinpäätöksen raportointitietoihin nähden. Mittaritiedot päivittyvät monen osalta seuraavassa osavuosikatsauksessa. Toiminnallisten tavoitteiden mittaritiedot on monelta osin kytketty erilaisiin kysely- ja otantatietoihin, joista tiedot päivittyvät kerran tai kahdesti vuodessa. Lisäksi laadullisten arviointien sisällöt eivät ole muuttuneet tilinpäätöksen yhteydestä ja näitä tarkennetaan jälleen toisen osavuosikatsauksen yhteydessä.

Tässä vaiheessa tulostavoitteista 8 arvioidaan toteutuvan. Kahden tulostavoitteen arvioidaan toteutuvan osittain ja kahden tulostavoitteen osalta havaitaan poikkeamia.

Poikkeamia havaitaan toimintamenojen kasvun osalta, jossa toimialat ennustavat merkittäviä menoylityksiä. Lisäksi Take-tavoitteet ovat kumulatiivisesti jäljessä tavoitteista. Toinen poikkeama liittyy nuorisotyöttömyyteen, jossa tavoitella on kunnianhimoinen suhteessa kansalliseen työllisyystilanteeseen. Tämän tavoitteen osalta on kuitenkin nähtävissä pientä parannusta viime mittausajanjaksoon.

Useamman tavoitteen arvioidaan toteutuvan tässä vaiheessa. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen työvoiman saatavuudessa ja työhyvinvoinnissa on nähty pientä parannusta. Myös hiilidioksidipäästöjen vähentyminen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistuminen etenevät suunnitellusti. Kansainvälisten osajien ja yritysten välisten tapahtumien palaute osallistujilta on ollut erinomaista.

4. Talousarviomuutokset

Kaupunginhallitus voi lisätä kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointien pääluokan yksityisrahoitteiset hankkeet (määrärahyhmän) määrärahaa, mikäli tuloarviota korotetaan vastaavasti. Mikäli kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointien nimetyt hankkeen tai pääluokan (määrärahyhmän) käyttö alittuu, säästyvän määrärahan käytöstä päättää kaupunginhallitus. Määrärahan lisäyksistä tai vähennyksistä päättää valtuusto.

Yksityisrahoitteiset hankkeet pääluokassa (sopimusrakentaminen) 22,7 milj. euron määrärahan lisäys esitetään mahdollistamaan hankkeiden ennakoitua nopeampi toteutuminen mm. Keran, Niittykummun, Mynttilän

kaava-alueen, eteläisen Soukan, Finnoonkallion, Säterinkallionkulman ja Hepokorven alueilla. Lisäksi osa Kaupunkirata-hankkeesta rahoitetaan yksityisrahoitteisesti, johon osa määrärahan lisäyksestä kohdistetaan. Uusia yksityisrahoitteisia hankkeita käynnistetään Niittykummun alueella (Gräsantori, Vuoritontuntien osa) ja Finnoon alueella (mm. Finnoonsillan jalankulku, Jerikonpolku, Hannuksenkuja, Luoteisrinteen jalankulku, Finnovikenin kunnostus, Syvänsalmenpuisto). Investointimenoja vastaava 22,7 milj. euron tulonlisäys esitetään kaupunkitekniikan käyttötalouden tuloihin. Kaupungille kertyneitä sopimuksiin perustuvia maankäyttömaksuja tuloutetaan taseesta yksityisrahoitteisia investointeja vastaava määrä.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointien tuloa tuottavat hankkeet pääluokasta jää investointimäärärahaa käyttämättä, koska katusuunnitelmista on valittu hallinto-oikeuteen ja tästä syystä osassa investointeja ei päästä etenemään. Lisäksi joidenkin projektien, työkohteiden ja kohteiden suunnitelmat eivät valmistu aiemmin arvioidun mukaisesti. Strategiset maankäytön hankkeet pääluokassa on tarkoitus toteuttaa Säterinpuistontie jatke samanaikaisesti Kaupunkiradan rakentamisen yhteydessä ja hanke etenee ennakoitua nopeammin. Tuloa tuottavien hankkeiden määrärahasta esitetään siirrettävän 1,5 milj. euroa Strategisen maankäytön hankkeille sekä 5,7 milj. euron lisäystä strategisen maankäytön hankkeille.

Kaupunkiradan urakkasopimukset saatiin solmittua vuosien 2023–2024 vaihteessa, jolloin myös rakentaminen käynnistyi. Koska rakentaminen käynnistyi vuoden 2024 puolella, jäi vuodelle 2023 budjetoitua määrärahaa käyttämättä 4,3 milj. euroa. Eri urakoitsijat vastaavat eri välien toteuttamisesta ja kaikkia urakoitsijoita ohjaa Väylävirasto. Kaupunkiradan välin Leppävaara-Kera urakoitsija on esittänyt rakentamisen toteuttamista alkuperäistä aikataulua nopeammin ja Väylävirasto rakennuttajana on puolestaan ennustanut Kaupunkirata-hankkeen kokonaisuuden aikaistamista. Kaupunkiradan kokonaiskustannusten ei ole ennustettu nousseen, vain niiden ajallista kohdistumista ja näin olleen hankkeen toteuttamisaikataulua on syytä tarkistaa. Hankkeelle on haettu EU:lta rahoitusta Verkkojen Eurooppa -ohjelman (Connecting Europe Facility, CEF) liikenneohjelmasta. Espoon osuus hankkeen EU-tukirahoituksesta on noin 25 milj. euroa. EU-komission alustavan ilmoituksen mukaan, rahoituspäätökset tehdään kesä-heinäkuussa 2024. Avustustulot kirjataan samalla vuodelle kuin niitä koskevat menot. Kaupunkiradan investointimäärärahoihin esitetään 7,8 milj. euron lisäystä ja investointituloihin 2,5 milj. euron lisäystä.

Liikenteen toimivuus ja turvallisuus hankkeet pääluokassa on tarkoitus toteuttaa Rantaradanbaana samanaikaisesti Kaupunkirata-hankkeen kanssa. Kaupunki, HSL, ELY ja Väylävirasto ovat sopineet, että valtio osallistuu Rantaradanbaanan rakentamiseen 10 milj. eurolla. Talousarvion laadinnan jälkeen on selvinnyt, että valtio maksaa osuutensa tukena, ei toisen investointimenojen suorittamisena, ja kaupunki kaikki hankkeen menot. Näin ollen hankkeen menot ja tulot käsitellään bruttona. Hankkeelle esitetään 6,2 milj. euron määrärahalisäystä ja 2,7 milj. euron tulolisäystä.

Suurpellon taseyksikön projektit, työkohteet ja kohteet Stormhemtinreitti, Sepänkalliontie, Tuurinniityn vesihuollon korjaus, Kokinniitty sekä Lillhemtinpuisto ovat edistyneet talousarviossa ennakoitua nopeammin. Kohteille esitetään 1,1 milj. euron määrärahalisäystä ja vastaavaa tuloarvion korotusta taseyksikön käyttötalouden maankäyttömaksutuloihin.

Kasvun ja oppimisen lautakunta esittää lisämäärärahan myöntämistä Espoon kristillisen koulun kannatusyhdistys ry:lle maksettavaa kertaluonteista enintään 125 000 euron suuruisia lisäavustusta varten. Espoon kaupunki on tehnyt kannatusyhdistyksen kanssa perusopetuksen järjestämisestä sopimuksen, jonka mukaisesti maksetaan korvausta espoolaisten oppilaiden määrän perusteella. Kannatusyhdistys on pyytänyt 125 000 euron kertaluonteista lisäavustusta voimakkaan oppilasmäärän kasvun vuoksi.

Kun otetaan huomioon kristillisen koulun vakiintunut asema perusopetuksen järjestäjänä Espoossa ja se, että koulun oppilasmäärän kasvu on ollut poikkeuksellinen ja kyse on kertaluonteisesta lisätuesta, lisäavustuksen myöntäminen voidaan katsoa perustelluksi. Vuoden 2024 talousarviossa ei ole määrärahaa haetun avustuksen maksamiseen. Muista opetustoimen määrärahoista ei katsota perustelluksi siirtää määrärahaa avustusta varten. Avustuksen maksaminen edellyttää erillistä lisämäärärahaa.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Osavuosikatsaus 1_2024
- 2 ST Tuloslaskelma ÖVK1_2024
- 3 Investointiraportti EK ÖVK1_2024
- 4 Tulostavoitteet_2024_ÖVK1
- 5 Konserniraportti tammi-maaliskuu 2024
- 6 Suurten kuntayhtymien PKS-raportti tammi-maaliskuu 2024 (1)

Oheismateriaali

Tiedoksi